

30.05.05.2022

Група 26

Урок 67-68

Тема: ПАКУВАННЯ І ПОСОБИ ПАКУВАННЯ ТОВАРІВ

Мета: ознайомитися з основами пакування товарів

На сьогоднішній день будь-яке підприємство при виготовленні будь-якого товару застосовує у виробничому процесі стадію пакування. Упаковка необхідна не лише для надання естетичного вигляду товару, але й для його захисту при транспортуванні та збереженні. Отже, *упаковка* - це технічний засіб або комплекс засобів з розміщеним в ньому товаром, який забезпечує захист товару від пошкоджень і втрат у процесі транспортування, зберігання та продажу, а докільця - від забруднень.

В той же час, упаковка є не тільки вмістилищем для товару і його захисту від пошкодження, але і ефективним рекламним засобом, оскільки вона відіграє важливу роль у сприйнятті споживачем товару і впливає на його рішення про покупку.

Елементами пакування є тара, пакувальний та перев'язочний матеріал.

Тара - це основний елемент упаковки, що являє собою виріб для вміщення товарів.

Таким чином, упаковка є більш широким поняттям, що поєднує в собі і тару. Упаковка зберігає товар від пошкоджень, сприяє його безпечному транспортуванню, збереженню та продажу. Тара забезпечує збереження споживчих властивостей товарів, полегшує їх транспортування та виконання вантажно-розвантажувальних робіт. Наприклад, ампула, флакон - це тара, а коробка з ампулами чи флаконами, на якій нанесені відповідні реквізити, - це вже упаковка.

Пакувальний матеріал - це матеріал, з якого виготовляють пакування, що забезпечує захист товарів від механічних пошкоджень, а також можливість повторного його використання або екологічно чистого знищення.

Перев'язочний матеріал - це додатковий елемент пакування, який забезпечує підвищення міцності тари.

Протягом останніх десятиліть роль упаковки значно змінилася. Цьому сприяли наступні фактори:

- збільшення кількості самообслуговування споживачів у торговельних залах і маркетах;
- збільшення рівня доходів споживачів;
- зростання ролі іміджу підприємств і зацікавленість їх у його посиленні;
- збільшення кількісних і якісних можливостей до виготовлення упаковки за будь-яким критерієм тощо.

Треба враховувати, що часто упаковка виступає в ролі носія комерційної інформації та даних про рекламодавця торговельної марки.

До упаковки висуваються наступні вимоги:

- відповідність стандарту та нормативним вимогам;
- захист товару від впливу зовнішнього середовища, а якщо товар має небезпечні або шкідливі властивості, то захист навколишнього середовища від товару;
- захист товару від впливу інших товарів;
- дотримання умов збереження якісних і кількісних характеристик товару;
- створення умов для безпечного транспортування, навантаження та розвантаження товару;
- зведення до мінімуму співвідношення ваги упаковки та ваги товару тощо.

Основними ознаками, за якими класифікують тару та упаковку, є: місце пакування, призначення, матеріал, кратність використання, здатність зберігати свою форму, технологія виробництва, конструкція, форма, розмір.

За місцем пакування розрізняють пакування **виробниче**, яке здійснює виробник, та **торговельне**, яке виконує продавець.

За призначенням тару і упаковку можна розділити на споживчу,

транспортну, промислово.

Споживча тара і упаковка призначені для продажу населенню товару, є частиною товару і входять в його вартість, а після реалізації переходять в повну власність споживача, як правило, не призначені для самостійного транспортування і перевозяться в транспортній упаковці. Споживча тара має обмежену масу, місткість і розміри. В більшості випадків її сумарний периметр не повинен перевищувати 600 мм.

До споживчої тари відносяться різноманітні пакувальні матеріали (папір, фольга, пергамент, картон, полімерні матеріали), картонні коробки, кошики, лотки, жерстяні та скляні банки, флакони, тубики, тетрапаки тощо. Вартість цієї тари повністю включається у вартість товару і сплачується покупцем, оскільки переходить у власність покупця.

Транспортна тара представляє собою самостійну транспортну одиницю і призначена для перевезення, складування і зберігання продукції. Після продажу товару транспортна тара, як правило, залишається в роздрібних торговельних підприємствах. До транспортної тари належать: вантажні цистерни, контейнери, лотки, ящики, кошики, бочки, бідони, мішки тощо. Цю тару називають ще зовнішньою.

Найбільш габаритним видом транспортної тари, що застосовують у ланцюгах постачань, є контейнер - стандартизована тара багаторазового використання, яка призначена для перевезення вантажів автомобільним, залізничним, морським і повітряним транспортом і пристосована для механізованого перевантаження з одного транспортного засобу на інший; може бути виконана з різних матеріалів, і мати різноманітні форми. Складнішим різновидом контейнерів є контрейлери - причіпні (зйомні) кузова автомобілів, пристосовані для перевезення залізничним і морським видами транспорту.

Промислова тара призначена для виконання внутрішньоцехових, внутрішньозаводських і міжзаводських перевезень і накопичення сировини,

матеріалів, напівфабрикатів, заготовок, готових виробів і відходів.

В залежності від використаного матеріалу тару і упаковку підрозділяють на скляну (банки, пляшки), дерев'яну (ящики, бочки), металеву (ящики, бочки, бідони), полімерну (блістер-упаковка, поліетиленові пакети, упаковка з плівкових матеріалів), картонну (коробки), тканинну (мішки) та ін.

Використання пакувального матеріалу в якості одного із основних ознак класифікації дозволяє вибирати його, виходячи із фізичних, хімічних, гігієнічних, біологічних і інших властивостей продукції. Крім цього, полімерну тару можна ідентифікувати за назвою полімеру, з якого вона виготовлена, наприклад: поліетиленова, полістирольна, поліетилентерифталатна тощо.

За кратністю використання тара може бути однооборотною чи багатооборотною.

Однооборотна тара - здатна забезпечити тільки один оборот продукції від постачальника до споживача.

Тара одноразового використання (упаковка цигарок, коробки з-під сірників, цукерок тощо) використовується для затарювання товарів один раз і після її звільнення підлягає утилізації, тобто така тара непридатна для повторного використання, бо її збирання, зберігання, повернення менш вигідні, ніж нове виготовлення.

Багатооборотна тара - має зробити декілька оборотів; вона повинна повертатися постачальнику товарів або тарозбиральним організаціям відповідно до чинних положень. Кількість оборотів залежить від її міцності та дотримання правил експлуатації.

Залежно від здатності зберігати свою форму розрізняють жорстку, напівжорстку та м'яку упаковку.

Жорстка упаковка досить надійно захищає товари від механічних дій, що виникають під час перевезення та зберігання в тарі, і запобігає псуванню товарів. Крім того, жорстка упаковка зменшує окислювальне псування

(прогіркання, руйнування вітамінів, барвників), а також мікробіологічне псування (гниття, пліснявіння). Поряд із вказаними перевагами жорстке пакування має і певні недоліки: відносно високу питому вагу й обсяг тари до маси і обсягу бруто (25-30 %), високу вартість.

До жорсткого пакування відноситься тара, яка виготовлена з металу (банки, туби, контейнери, цистерни), скла (банки, пляшки, балони), дерева (ящики, контейнери, лотки, корзини, бочки), полімеру (ящики, бочки).

Напівжорстка упаковка відрізняється від жорсткої меншими масою і обсягом. Порожня упаковка легко складається або вкладається одна в іншу, що полегшує і здешевлює її перевезення та зберігання. Вартість такої упаковки значно нижче, оскільки застосовуються недорогі матеріали, у тому числі отримані вторинною переробкою деревини. У напівжорстку упаковку поміщають товари, відносно стійкі до механічних впливів.

Однак напівжорстка упаковка є недостатньо стійкою, тому при перевезенні та зберіганні необхідно створювати умови, які б запобігали значним механічним пошкодженням.

До напівжорсткого пакування відноситься тара, яка виготовлена з картону (коробки) та комбінована (тетрапаки, перпаки).

М'яка упаковка призначена для товарів з високою механічною стійкістю або потребує додаткового використання жорсткої або напівжорсткої тари через недостатню захищеність товару від зовнішніх механічних пошкоджень.

М'яка споживча упаковка дозволяє надійно захистити продукцію від зовнішнього впливу, повністю автоматизувати процес пакування. До м'якої споживчої тари відноситься тара, яка виготовляється із одно- і багатошарових плівок і комбінованих матеріалів. При пакуванні продукції в плівкові або комбіновані матеріали автомати виконують фасування продукції, герметизацію упакованої продукції і укладку в транспортну тару.

До м'якої транспортної тари відносяться мішки, чохла, вкладиші, м'які складні контейнери й упаковка з термоусаджувальної плівки.

М'яку тару широко використовують для пакування багатьох товарів завдяки невеликим витратам на придбання, зберігання, перевезення та повернення, що й обумовлює її переваги над іншими видами пакування.

В залежності від технології виготовлення розрізняють видувну, литєву, пресовану, термоформовану, зварену полімерну тару і упаковку.

За конструктивними особливостями тара поділяється на нерозбірну і розбірну, складану, розбірно- складану, щільну, решітчасту, відкриту і закриту.

За формою тара буває циліндричною, круглою, овальною, чотирибічною, складної конфігурації.

За розмірами розрізняють упаковку (тару) велико-, середньо- і малогабаритну.

Також слід зазначити, що одним з факторів забезпечення конкурентоспроможності товару виступає якість упаковки товару, яка має передбачати всі види пошкоджень для даного товару. Наприклад, споживач може заздалегідь обговорити вимоги до матеріалу та способу пакування, замовити спеціальне розфасування тощо. Неякісне пакування може стати причиною повернення товару або вимогою матеріального відшкодування, якщо продавець неякісно запакував товар і під час транспортування він зазнав певних пошкоджень.

Оплата вартості упаковки може залежати від таких факторів:

- включення ціни упаковки у вартість товару;
- розрахунок ціни упаковки як відсотка від вартості товару;
- формування ціни упаковки окремо від вартості товару.

Також упаковка виступає одним з основних факторів при формуванні іміджу товару в процесі купівлі-продажу. Адже значна кількість споживачів при виборі того чи іншого товару враховує особливість пакування товару, як-то вид, колір, розмір та ін. Товари щоденного вжитку зі звичною для споживача упаковкою купуються зважено та з урахуванням особливостей

складу. Хоча в більшості випадків покупець звертає увагу на склад, якість, опирається на потребу в тому чи іншому товарі та керується власною платоспроможністю.

Під час вибору товару споживач бажає отримати максимальну інформацію про склад, виробника і торгову марку товару, зосереджує увагу на назві, іміджі виробника та керується особливостями дизайну упаковки. Тому, зазвичай, виробники на передньому плані упаковки розміщують всю необхідну інформацію про склад продукції.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ (має 12 балів)

Питання	Відповідь
1) За формою тара буває	а) технічний засіб або комплекс засобів з розміщеним в ньому товаром, який забезпечує захист товару від пошкоджень і втрат у процесі транспортування, зберігання та продажу, а довілля - від забруднень
2) В залежності від технології виготовлення розрізняють	б) циліндричною, круглою, овальною, чотирибічною, складної конфігурації
3) Залежно від здатності зберігати свою форму розрізняють	в) видувну, литтєву, пресовану, термоформовану, зварену полімерну тару і упаковку
4) Оплата вартості упаковки може залежати від таких факторів:	г) жорстку, напівжорстку та м'яку упаковку
5) За місцем пакування розрізняють	д) включення ціни упаковки у вартість товару; розрахунок ціни упаковки як відсотка від вартості товару; формування ціни упаковки окремо від вартості товару.
6) За призначенням тару і упаковку можна розділити на	е) пакування виробниче, яке здійснює виробник, та торговельне, яке виконує продавець.
7) Пакувальний матеріал це	ж) споживчу, транспортну, промислову.
8) Перев'язочний матеріал це	з) матеріал, з якого виготовляють пакування, що забезпечує захист товарів від механічних пошкоджень, а також можливість повторного його використання або екологічно чистого знищення.
9) Тара це	и) додатковий елемент пакування, який забезпечує підвищення міцності тари.

10) Визначте фактори, що вплинули на зміну вимог до упаковки	ж) основний елемент упаковки, що являє собою виріб для вміщення товарів.
11) Визначте вимоги, що висуваються до упаковки	к) збільшення кількості самообслуговування споживачів у торговельних залах і маркетах; збільшення рівня доходів споживачів; зростання ролі іміджу підприємств і зацікавленість їх у його посиленні; збільшення кількісних і якісних можливостей до виготовлення упаковки за будь-яким критерієм тощо, а також упаковка виступає в ролі носія комерційної інформації та даних про рекламодавця торговельної марки.
12) Упаковка це	л) відповідність стандарту та нормативним вимогам; захист товару від впливу зовнішнього середовища, а якщо товар має небезпечні або шкідливі властивості, то захист навколишнього середовища від товару; захист товару від впливу інших товарів; дотримання умов збереження якісних і кількісних характеристик товару; створення умов для безпечного транспортування, навантаження та розвантаження товару; зведення до мінімуму співвідношення ваги упаковки та ваги товару тощо.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ (має 12 балів)

Визначте що відноситься до тари, а що до упаковки

ТАРА №	УПАКОВКА №

